

Μακεδονικά

Τόμ. 14, Αρ. 1 (1974)

Ε. Κωφού, Η Μακεδονία στην γιουγκοσλαβική ιστοριογραφία

Αθανάσιος Α. Αγγελόπουλος

doi: [10.12681/makedonika.601](https://doi.org/10.12681/makedonika.601)

Copyright © 2015, Αθανάσιος Α. Αγγελόπουλος

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Αγγελόπουλος Α. Α. (1974). Ε. Κωφού, Η Μακεδονία στην γιουγκοσλαβική ιστοριογραφία. *Μακεδονικά*, 14(1), 445–446. <https://doi.org/10.12681/makedonika.601>

Ε. Κωφοῦ, 'Η Μακεδονία στὴν γιουγκοσλαβικὴ ἱστοριογραφία, Θεσσαλονίκη 1974, σελ. 24, ἔκδ. 'Εταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν, εἰς τὴν σειρὰν «Μακεδονικὴ Λαϊκὴ Βιβλιοθήκη», ἀρ. 24.

'Η μελέτη αὕτη εἶναι, κατὰ βάσιν, κείμενον διαλέξεως, ἡ ὁποία ὄργανώθη ὑπὸ τῆς 'Εθνικῆς 'Ενώσεως Βορείων 'Ελλήνων εἰς τὴν αἴθουσαν «Παρνασσός» τῶν 'Αθηνῶν, τὴν 21 Νοεμβρίου 1972, καὶ τῆς 'Εταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Θεσσαλονίκης, τὴν 16 'Ιανουαρίου 1973.

'Ο συγγραφεὺς ἀναφέρεται κατ' ἀρχάς εἰς τὴν ἴδρυσιν τῆς «Σοσιαλιστικῆς Δημοκρατίας τῆς Μακεδονίας» (σ. 5-9), ἐν συνεχείᾳ ὁμιλεῖ περὶ τῶν κατευθύνσεων τῆς γιουγκοσλαβικῆς ἱστοριογραφίας (σ. 9-13) καὶ τέλος ἐπιχειρεῖ τὴν ἱστοριογράφισιν τῆς «μακεδονικῆς» ἐθνότητος ἀπὸ τὴν πλευρὰν τῶν Σκοπίων κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, τὴν κάθοδον τῶν Σλάβων, τὴν τουρκοκρατίαν καὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν μετὰ τοὺς βαλκανικοὺς πολέμους (σ. 13-25).

'Ὡς πρὸς τὴν ἴδρυσιν τῆς «Σοσιαλιστικῆς Δημοκρατίας τῆς Μακεδονίας», ὁ συγγραφεὺς θέτει τὰ πράγματα εἰς τὴν θέσιν τῶν, ἀναλύων συντόμως ἀλλὰ σαφῶς τὴν ὄλην δομὴν τῆς Δημοκρατίας ταύτης. Αὕτη προέκυψε οὐχὶ ἐκ λόγων ἀντικειμενικῆς ἀνάγκης, ἀλλὰ πολιτικῆς σκοπιμότητος, ὡς ἐφαρμογὴ τῆς νέας πολιτικῆς τοῦ Κ.Κ.Γ. εἰς τὸ νωτίωτερον ἄκρον τῆς Γιουγκοσλαβίας. Πρὸς δικαίωσιν τῆς πολιτικῆς ταύτης ἐπεστρατεύθησαν οἱ πάσης φύσεως τεχνοκράται διὰ νὰ κατασκευάσουν τὸ νέον οἰκοδόμημα πρὸς στέγασιν τῆς νεοκόπου ἐθνότητος. Κρατικὴ συγκρότησις, γλώσσα, 'Εκκλησία, ἱστορικὸν ὑπόβαθρον δικαίωσης τῆς ὑπάρξεως τοῦ «μακεδονικοῦ» ἔθνους εἰς ὀλόκληρον τὸν ἐνιαύον χρόνον τῆς Μακεδονίας ὑπῆρξαν οἱ βασικοὶ ἀντικειμενικοὶ στόχοι.

Οἱ ἱστορικοὶ τῶν Σκοπίων καλοῦνται νὰ ἀνακαλύψουν τὸ ἱστορικὸν αὐτὸ ὑπόβαθρον, ἀκολουθοῦντες εἰς τὴν μεθοδολογίαν τέσσαρας βασικὰς κατευθύνσεις. 'Η πρώτη κατεύθυνσις, τὴν ὁποίαν εὐστόχως διακρίνει ὁ συγγραφεὺς εἰς τὴν γιουγκοσλαβικὴν ἱστοριογραφίαν, εἶναι ἡ προσπέθεια ἐξοβελισμοῦ κάθε βουλγαρικοῦ στοιχείου, τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται εἰς τὴν Μακεδονίαν. 'Η δευτέρα κατεύθυνσις τῆς γιουγκοσλαβικῆς ἱστοριογραφίας εἶναι ἡ ἔρευνα καὶ ἡ προβολή, οὐχὶ ἀπλῶς τῆς ὑπάρξεως τοῦ «μακεδονικοῦ» ἔθνους, ἀλλὰ τῆς μεγάλης ἱστορικῆς πορείας του ἀνὰ τοὺς αἰῶνας, τρίτη κατεύθυνσις ἡ καλλιέργεια μιᾶς Μεγάλης 'Ιδέας ὅτι ὅλος ὁ γεωγραφικὸς χρόνος τῆς Μακεδονίας ἀνήκει εἰς τοὺς Σλάβους «μακεδόνας» καὶ τετάρτη ἡ υἱοθέτησις τῆς μαρξιστικῆς ἐρμηνείας τῶν ἱστορικῶν φαινομένων.

'Εν συνεχείᾳ ὁ συγγραφεὺς κάμνει συνοπτικὴν καὶ κριτικὴν ἱστορικὴν ἀνασκόπησιν τῆς Μακεδονίας, ἐντοπίζει ἐπακριβῶς τοὺς βασικοὺς ἐκείνους ἱστορικοὺς σταθμοὺς τῆς ἱστορίας τῆς Μακεδονίας, οἱ ὅποιοι ἐπανερμηνεύθησαν ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν τῶν Σκοπίων πρὸς ἐξασφάλισιν ὅσον τὸ δυνατόν ἰσχυροτέρου ἱστορικοῦ υποβάθρου τῆς «μακεδονικῆς» ἐθνότητος καὶ διαλύει ἐνδεικτικῶς τὴν πλάνην σκοπιανοῦ ἱστοριοδιδίου ὅτι ἡ πρώτη μακεδονικὴ κυβέρνησις συνεστήθη εἰς τὴν περιοχὴν 'Οστρόβου τὸ 1880 καὶ ὄχι εἰς τὸ Λιτόχωρον τὸ 1878.

'Η προσπάθεια τοῦ συγγραφέως νὰ ἀναλύσῃ τὴν πραγματικὴν ὄψιν τῆς γιουγκοσλαβικῆς ἱστοριογραφίας ἐπιτυγχάνει πλήρως, ἀφοῦ χρησιμοποιοῖ τὴν διεθνή βιβλιογραφίαν καὶ δὴ τὴν σλαβικὴν τοῦ I.M.X.A. καὶ τῆς E.M.Σ., κυρίως δὲ τὰς δημοσιευθεῖσας κριτικὰς, μεταφράσεις-περιλήψεις σλαβικῶν ἔργων καὶ τὰ βιβλιογραφικὰ σημειώματα εἰς τὰ Δελτία Σλαβικῆς Βιβλιογραφίας τοῦ I.M.X.A.

'Ἄλλ' ἄς μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ κόμωμεν γενικὰς καὶ εἰδικὰς τινὰς παρατηρήσεις, αἱ ὁποῖαι, φρονούμεν, θὰ συμβάλουν θετικῶς εἰς τὴν ὄλην προσπάθειαν. Εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ συγγραφέως εὐστόχως ἀναφερομένας καὶ ἀναπτυσσομένας τέσσαρας κατευθύνσεις τῆς γιουγκοσλαβι-

κής ἱστοριογραφίας, ἀξίζει νά μνημονευθῆ ἀκόμα μία: ὁ ἀφελληνισμός τῆς μακεδονικῆς ἱστοριογραφίας τῶν Σκοπίων. Τό στοιχεῖον τοῦτο ἀποτελεῖ τήν διήκουσαν ἔννοια τῆς γιουγκοσλαβικῆς ἱστοριογραφίας περὶ Μακεδονίας παραλλήλως πρὸς τὴν συστηματικὴν ἀποβουλγαροποίησην. Ὁ ἀφελληνισμός ἐμφανίζεται χονδροειδῆς κατὰ τὴν ἐπανερμηνείαν τῶν γεγονότων τῆς ἀρχαίας ἱστορίας τῆς Μακεδονίας, ὑπονοεῖται δὲ καὶ καλλιεργεῖται τεχνηέντως εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἄλλων περιόδων τῆς ἱστορίας τοῦ χώρου τοῦτου. Ἐχομεν, ὡσαύτως, καὶ τὸ στοιχεῖον τῆς ἀποσερβοποίησης ἀλλὰ τοῦτο εἶναι λίαν ἀσθενές, διότι πρὸ πολλοῦ ὁ σερβικός παράγων εἶχε χάσει τὴν ἐπαφὴν του μὲ τὴν Μακεδονίαν. Ἐπομένως, τὰ δύο ἄλλα στοιχεῖα τῆς ἀποβουλγαροποίησης καὶ τοῦ ἀφελληνισμοῦ χαρακτηρίζουν βασικῶς τὴν γιουγκοσλαβικὴν ἱστοριογραφίαν περὶ Μακεδονίας.

Εἰδικότερον εἰς τὰ περὶ τῆς Ἐκκλησίας τῶν Σκοπίων λεγόμενα (σ. 8) πρέπει νά διορθώσωμεν ὅτι ἡ ἀνακέρυξις τοῦ «αὐτοκεφάλου» τῆς μητροπόλεως Σκοπίων ἐγένετο τὴν 17 Ἰουλίου 1967 καὶ ὄχι τὸ 1968, τὴν δὲ σχετικὴν βιβλιογραφίαν (σ. 8, ὑποσημ. 4) νά συμπληρώσωμεν μὲ τρία ἄλλα βασικὰ ἔργα: D j. S l i j e p ě v i ć, Ritanje Makedonske Pravoslavne Crkve u Jugoslaviji (= Τὸ πρόβλημα τῆς Μακεδονικῆς Ἐκκλησίας εἰς Γιουγκοσλαβίαν), München 1959. D. Ili evsk i, Smislata na nekoj otpori protiv avtocefalijata na Makedonskata Pravoslavnata Crkva (= Ἡ ἔννοια ἀντιδράσεων τινῶν κατὰ τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Μακεδονικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας), Skopje 1970. T o ù a ù t o ù, Avtokefalnosta na Makedonskata Pravoslavniata Crkva (= Τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Μακεδονικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας) Skopje 1972.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Α. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

Ἰωάν. Κ. Βασδραβέλλη, Ἀρματολοὶ καὶ Κλέφτες εἰς τὴν Μακεδονίαν, β' ἔκδοσις, Θεσσαλονίκη 1970, σελ. 184. (Ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ περιοδικὸν «*Annaru*» τ. Χ (1973), ἐκδιδόμενον παρὰ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἱστορίας καὶ Ἀρχαιολογίας τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Ἰασιού, σ. 492-494).

Ἡ ἐξέγερσις τῶν κλεφτῶν ἐκίνησε τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἱστορικῶν, διότι οἱ κλέφτες ἀπέτέλεσαν, ὅπως διαβεβαίω ὁ ἱστορικός Φιλῆμων, τὴν ἐθνικὴν φρουρὰν τῆς Ἑλλάδος. (Δοκίμιον ἱστορικὸν περὶ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας). Αὕτη ἐνεψύωσε καὶ διεψύλαξε ζωντανὸ τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας καὶ ἔδωσε κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐπαναστάσεως μαχητὰς ἀξίας. Νῦν ἀναφέρωμεν μόνον τὴν καταστροφὴν τοῦ Δράμαλης εἰς τὴν Πελοπόννησον ἀπὸ τὸν Θεόδωρον Κολοκοτρώνη, διότι ὁ Δράμαλης μὲ τοὺς τριάντα χιλιάδας Τούρκους, ἐνέσπειρε τὸν πανικὸν τὸσον εἰς τὴν κυβερνήσιν ὅσον καὶ εἰς τοὺς λογίους, τοὺς ἀρχηγούς, καθὼς καὶ εἰς ἐκείνους ποὺ διεξεδίκουν τὴν πατρίτητα τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως.

Πρῶτος ποὺ ἠσχολήθη μὲ τὴν ἐξέγερσιν τῶν κλεφτῶν καὶ μᾶς ἔδωσε πολὺτιμες πληροφορίες ὑπῆρξεν ὁ γάλλος Claude Fauriel, ὅστις ἐξέδωκε εἰς τὸ Παρίσι τὸ ἔτος 1824 τὸν πρῶτον τόμον ἀπὸ τῆς συλλογῆν του «*Δημοτικὰ τραγούδια ἀπὸ τὴν νεωτέρα Ἑλλάδα*», εἰς τὰ ὁποῖα τὰ κλέφτικα καταλαμβάνουν ἓνα ἀρκετὰ ἐκτεταμένο μέρος. Ἐκτοτε τὸ θέμα τῶν κλεφτῶν ἐρευνᾶται καὶ μελετᾶται συνεχῶς.

Ὁ ἱστορικός Τρικούπης γράφει ὅτι ἡ ἐλευθερία εἶναι ριζωμένη εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ ὅταν ἡ κοινωμία δὲν προσφέρει ἀρκετὰς ἐγγυήσεις διὰ τὴν ἐξάπλωσιν αὐτῆς, ἡ κοινωνικὴ ζωὴ καταντᾷ βαρὺς ζυγός.

Διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ αὐτῶν τῶν ζυγῶν ἐγεννήθη ἡ κίνησις τῶν κλεφτῶν καὶ τὸ δνομα τῶν μαχητῶν αὐτῶν μεταδοθὲν ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, ἐδυνάμωσεν τὴν ἐλπίδα διὰ τὴν ἔθνικὴν ἀναγέννησιν (Σπ. Τρικούπης, Ἡ ἱστορία τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως).